



Förbandsbesöksrapport Blekinge Flygflottilj F 17

2025-10-07

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som vi fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbildningsförhållanden.

Pliktrådets besökare:

Joel Rehn

Jonathan Gahns



Allmänt

Blekinge Flygflottilj F 17 ligger i anslutning till Ronneby. I år utbildas totalt ca 280 värnpliktiga fördelade på sju plutoner mot befattningar inom bland annat räddningssoldater, flygmekaniker, flygbassäkerhetssoldater samt flygbasjägare. De värnpliktiga är fördelade på två kompanier, 25e flygbasjägarkompaniet samt 26e grundutbildningskompaniet. Sex av de värnpliktsutbildande plutonerna återfinns på 26e grundutbildningskompaniet.

Under besöket på F 17 mötte Pliktrådet förbandets förtroendevalda, representanter ur Försvarshälsan och logistikenheten samt delar av kompani-/plutonsledning. Dagen avslutades med ett möte med bland andra ställföreträdande flottiljchef.

I rapporten beskrivs de delar som sticker ut i positiv eller negativ mening. Det som inte lyfts i rapporten fungerar utan anmärkning eller inte kommit Pliktrådet till känna. Pliktrådets huvudsakliga erfarenheter från besöket har kommunicerats till F 17.

Sammanfattning

Förbättringspunkter

- Ge ytterligare utbildning till de värnpliktiga gällande disciplinhanteringssystemet, samt inom avvikelserapporteringar.

Positiva exempel

- Det råder en god och kollegial jargong och stämning på förbandet.
- Medinflytandet fungerar väl.
- Positivt att förbandet anställt en andra psykolog för att hantera de psykiska besvär som förekommit.



Innehåll

Arbetsmiljö och säkerhet	3
Materiel och personlig utrustning	3
Boendemiljö och vistelseutrymmen	4
Försvarshälsan	4
Fysisk belastning.....	4
Psykisk hälsa	4
Avbruten utbildning	5
Attityder och jargong	5
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	5
Meningsfull utbildning	5
Information och mönstring	5
Medinflytande	6
Fritid	6
Resor.....	6
Soldathem	7
Avslutning.....	7



Arbetsmiljö och säkerhet

De värnpliktiga på F17 har ej någon kunskap om vad avvikelserapportering innebär, eller hur man upprättar en sådan rapport. Pliktrådet uppmanar förbandet att utbilda inom avvikelserapportering och betonar vikten av detta system för att åtgärda exempelvis problematisk materiel.

Vid vapenvård tilldelas alltid de värnpliktiga skyddshandskar, och får till sig att ej vårda om dessa saknas. De värnpliktiga har dock vårdat på sina liggunderlag, vilket Pliktrådet starkt uppmanar förbandet att upphöra med snarast. CLP-olja är hälsovådligt och bör ej komma i direktkontakt med hud.

Det finns dugliga torkrum på förbandet, utom vid enskilt fall. Detta torkrum har undermåliga fläktar och när förbandet köpt in fläktar för att understödja så klarar elnätet ej av detta. Denna problematik leder till att vissa värnpliktiga ej kan torka sin materiel och förvärrar därmed deras arbetsmiljö. Pliktrådet uppmanar till att undersöka problemet i samråd med Fortifikationsverket.

Materiel och personlig utrustning

Samtliga värnpliktiga har fått ut 9 par underkläder, utom de som ryckt in i januari och endast tillhandahållit 5 par. Pliktrådet uppmanar förbandet att dela ut 9 par även till dem i enlighet med de centrala styrningarna.

De värnpliktiga har fått ut den nya materielen och uppskattar stridsbärssystem 25. Alla har fått ut AKM4.

De uppfattar dock känga 90B som problematisk då den lätt går sönder och spricker runt sulan. Pliktrådet betonar återigen vikten av avvikelserapportering för att samla in dessa brister. De värnpliktiga lyfter även att många kvinnor får skavsår på höfterna av stridssäck 12, och tror att denna ej är anpassad utefter kortare individer. Känga 08 är standard för flygbasjägarna.

Många värnpliktiga uppfattar vapenremmen som dålig då den glider ur spännen och är svårjusterad. När Pliktrådet lyfter detta med förbandsledningen framför de att de ska ta tag i detta så snart som möjligt och se över möjligheten att köpa in andra vapenremmar, vilket Pliktrådet ser positivt på.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

Logementen är tydligt märkta av åren, men uppfattas fylla sin funktion och upprätthåller sin duglighet bland de värnpliktiga. En pluton saknar ett duschdraperi och uppfattar att det tar väldigt lång tid att åtgärda. Även dagrummen uppfattas som tillräckliga, men de värnpliktiga spenderar helst sin tid på soldathemmet som är välutrustat och ligger nära kasernbyggnaderna.

Försvvarshälsan

Försvvarshälsan uppfattar att de har tillräckliga resurser för att hantera vårdbehovet som finns i nuläget. De består av två läkare, två psykologer, två fysioterapeuter, en arbetsmiljöingenjör, sex sjuksköterskor samt en chef och en medicinsk sekreterare. De upplever det som en nödvändighet att



ha två psykologer, då det tidigare varit en hög belastning för den ensamme. Pliktrådet ser positivt på att det finns goda vårdresurser till de med psykiska behov.

De vanligaste anledningarna till att en värnpliktig uppsöker vård är enligt Försvarshälsan hudrelaterade besvär, skador i fötter och underben, infektioner samt psykiska besvär. Försvarshälsan upplever att motivationen emellertid är bristfällig i högre utsträckning än tidigare, och att de psykiska besvären växer bland värnpliktiga.

Försvarshälsan upplever en god dialog med befälslagen och deltar kontinuerligt på kompanirapporterna som hålls varje vecka.

De värnpliktiga har möjlighet att sjukmönstra varje morgon och har ej någon väntetid hos Försvarshälsan. Graviditetstest och järnbristprov finns tillgängliga vid behov. De värnpliktiga har även tillgång till TBE-vaccin.

Fysisk belastning

Den fysiska belastningstrappan efterlevs generellt och de värnpliktiga har koll på vad denna innebär.

Det upplevs dock finnas en skillnad mellan den belastningstrappa som de tidigare inryckta gruppbefälen fått utstå, jämfört med soldatinrycket i augusti. Gruppbefälen upplever en välfungerande och jämn belastningstrappa, medan soldaterna haft en snävare stegring. Pliktrådet uppmanar förbandet att ha en jämnare belastningstrappa mellan dessa grupper nästkommande inryck, för att minska antalet belastningsskador.

Under en orienteringsövning som flygbasjägarna genomförde så upplevdes belastningen bli för hög, men när detta lyftes internt så upplevde de värnpliktiga god respons och gehör från befäl.

Psykisk hälsa

Förbandet märker av en större psykisk ohälsa jämfört med föregående år. Vid samtal med Försvarshälsan framgår det att det är märkbart att motivationen ej är densamma som under perioden av frivillighet. Även hemlängtan och prestationsångest är problem som lyfts. Flygbasjägarna har haft stora problem med psykisk hälsa, vilket lett till en högre grad avrustningar än samma period tidigare år.

Förbandet har numera två psykologer, vilket Pliktrådet ser positivt på och uppmanar till att fortsatt arbeta för att hantera dessa problem. Pliktrådet uppmanar även förbandet att i samråd med Försvarshälsan granska vad som kan göras från förbandets håll för att förebygga den psykiska problematiken.

Avbruten utbildning

Andelen avbrott ligger i nuläget på drygt tre procent av antalet värnpliktiga.



Attityder och jargong

De värnpliktiga upplever en god jargong på förbandet. Detta inkluderar jargongen mellan befäl och värnpliktiga, samt värnpliktiga emellan. I de fall där denna brustit har detta hanterats väl och retts ut. Pliktrådet ser denna positiva jargong som genomgående på förbandet, och att man från befälslagens håll behandlar de värnpliktiga som framtida kollegor.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

De värnpliktiga har bristfällig kunskap om vad disciplinanmälningar är, samt vilka som omfattas av dessa. Pliktrådet uppmanar förbandet till repetitionsutbildning inom disciplinära åtgärder samt värnpliktigas juridiska rättigheter och skyldigheter överlag.

Värnpliktiga i en pluton fick endast hålla sig i närheten av kasernområdet första månaden, men detta förekommer ingenstans i nuläget. Det har även funnits otydlighet kring när tjänsten är slut, då ett tydligt slut för dagen ej förmedlats till de värnpliktiga. Pliktrådet uppmanar förbandet att vara tydligare i detta avseende genom att muntligen säga "höger vänster om" när tjänsten är slut.

Meningsfull utbildning

De värnpliktiga upplever i stort sin utbildning som meningsfull. Ett enskilt fall av upplevd grå arbetskraft har dock lyfts, där värnpliktiga användes för att möblera och inventera inför ett kommande inryck. Pliktrådet uppmanar därmed alltid att förklara utbildningssyftet i samtlig verksamhet, för att förebygga liknande fall i framtiden.

Förbandet delade ut SeQF bevis till föregående kull och ämnar göra detta för nästkommande.

Information och mönstring

När Pliktrådet ställer frågan om den befattning som tilldelades under mönstringen överensstämmer med de uppgifter de värnpliktiga faktiskt utför idag, blir majoritetssvaret nej. Vissa upplever att det råder stor otydlighet kring vad tjänsten de ska genomföra egentligen innebär. Denna osäkerhet delas i de värnpliktigas mening ibland av befälen.

De värnpliktiga beskriver att informationen från Plikt- och provningsverket varit bristfällig, vilket gjort att de inte vetat vad deras befattning innebär eller vilka krav som faktiskt väntar. Avsaknaden av korrekt och tydlig information om flera av befattningarna skapar osäkerhet inför inryck och bidrar till ökad stress.

Utöver detta upplevdes skillnad bland flygbasjägarna mellan de krav som ställdes under mönstringen och de som sedan tillämpades under den utökade mönstringen, vilket ledde till att många gallrades bort först då. De värnpliktiga uttrycker även en känsla av orättvisa då möjligheten att bli antagen till jägartjänst tycks bero på vid vilken tid på året man mönstrar.

Ett mycket positivt inslag under den utökade mönstringen var att flygbasjägarna fick ut sina kängor för att forma dessa samt ge möjlighet till marschträning inför inryck. De tillgavs även ett välutformat träningsschema.



Det framgår att de som ska genomföra central befattningsutbildning har fått tydlig och god information inför detta på förbundet.

Förbundet har genomfört en frivillig informationsträff inför inryck och ämnar fortsätta med detta framöver, vilket Pliktrådet ser mycket positivt på utifrån den psykiska belastningstrappan.

Medinflytande

Medinflytandet på förbundet fungerar bra och genomförs med jämna och regelrätta mellanrum. De värnpliktiga upplever generell effekt på det som lyfts på respektive medinflytandegren. De värnpliktiga förtroendevalda har fått utbildning inom respektive område, och upplever denna som givande. De önskar dock mer fördjupad utbildning för att utvecklas inom sitt uppdrag, vilket LMA konstaterar kommer ske framöver.

Det finns ett utsett matråd, men dessa har ej genomfört något möte ännu. Pliktrådet kommer följa upp denna funktions effektivitet vid nästkommande besök.

Den lokalt medinflytandeansvarige upplever att han har god dialog med både de värnpliktiga samt pluton- och kompanichefer. Vid dialog med värnpliktsnära befäl upplevdes dessa som insatta i medinflytandearbetet.

Fritid

Schemadelgivningen på förbundet upplevs varierande. De värnpliktiga har tillgång till stomscheman på samtliga plutoner utom en, men där är arbetet med att ta fram ett schema redan påbörjat. Däremot förekommer det ibland bristande information kring när tjänsten avslutas under kvällar med kaserntjänst.

Pliktrådet uppmanar därför förbundet starkt att vara tydligare och mer transparent med sluttider även under dessa dagar, för att skapa bättre förutsägbarhet och ge de värnpliktiga möjlighet att planera sin lediga tid.

Resor

De värnpliktiga på F17 har generellt inte tillgång till resekostnadsersättning, något som de vid upprepade tillfällen har påtalat då en del trots detta väljer att resa med egen bil. Som motivering från adjutanter anges att risken för trafikolyckor ökar om den värnpliktige haft bristande sömn till följd av verksamheten. Förbandsledningen framhåller även att det råder brist på parkeringsplatser avsedda för värnpliktiga på utbildningsplatsen.

Resekostnadsersättning har dock i vissa fall beviljats för de med särskilt krävande resvägar, men ersättningen har då ofta inte täckt hela sträckan. Pliktrådet uppmuntrar därför förbundet att i högre grad bevilja resekostnadsersättning för egen bil vid mer komplicerade resor, samt att säkerställa att kollektivtrafik bokas åt denna grupp värnpliktiga i de fall då bristande sömn till följd av tjänsten kan påverka trafiksäkerheten.



Resorna fungerar i Pliktrådets uppfattning i övrigt bra, då många värnpliktiga har sin hemort i relativ närhet till förbandet.

Soldathem

Soldathemmet är mycket uppskattat av de värnpliktiga på förbandet och används frekvent. Både förbandet och soldathemmet beskriver dialogen dem emellan som god och ser verksamheten som en viktig del för att de värnpliktiga ska trivas under sin fritid. Soldathemmet är emellertid även närvarande ute i verksamheten där de möts av positiv respons från de värnpliktiga.

De förtroendevalda värnpliktiga fungerar även som en länk mellan soldathemmet och de andra värnpliktiga, vilket uppskattas då det ger soldathemmet en direkt och ofiltrerad inblick i deras vardag och behov.

Pliktrådet upplever soldathemmet som välutrustat och bra placerat centralt på kasernområdet. Detta underlättar och uppmuntrar till spontana besök.

Avslutning

Pliktrådet tackar för ett väl anordnat besök samt gott bemötande. Under vårens besök kommer Pliktrådet följa upp bland annat den psykiska hälsan bland värnpliktiga, samt kunskapen inom avvikelserapportering och disciplinanmälningar.